

А К А Д Е М И Я Н А У К С С С Р

ИНСТИТУТ ВОСТОКОВЕДЕНИЯ

ПИСЬМЕННЫЕ
ПАМЯТНИКИ
ВОСТОКА

ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ

Ежегодник

1968

ИЗДАТЕЛЬСТВО «НАУКА»
ГЛАВНАЯ РЕДАКЦИЯ ВОСТОЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
Москва 1970

А. Б. Вильданова

ПОДЛИННИК БУХАРСКОГО ТРАКТАТА О ЧИНАХ И ЗВАНИЯХ

В 1948 г. проф. А. А. Семенов опубликовал «Бухарский трактат о чинах и званиях и об обязанностях носителей их в средневековой Бухаре»¹, в переводе с таджикского на русский язык с комментариями. Этот очень интересный источник освещает важнейшие стороны государственного и хозяйственно-административного строя Бухарского ханства конца XVIII в.

После работы В. В. Бартольда «Церемониал при дворе узбекских ханов в XVII веке»², в которой исследуется сочинение Махмуда ибн Вали *Бахр ал-асрар* и приводится перевод с персидского соответствующей части текста о государственном аппарате и придворных чинах Бухарского ханства времени Аштарханидов, упомянутая работа А. А. Семенова внесла еще один крупный вклад в советскую литературу по этим вопросам.

В распоряжении А. А. Семенова был единственный список трактата, найденный им в сборнике разнородных и разновременных записей бухарского верховного судьи Шарифджана Махдума (ум. в 1932 г.). Сборник записей Шарифджана Махдума хранится в рукописном фонде Института востоковедения АН УзССР, инв. № 2374. Опубликованный А. А. Семеновым трактат занимает в нем лл. 17а — 19б.

Недавно мы обнаружили еще один список Бухарского трактата о чинах и званиях, более полный, и, по-видимому, автограф. Своей находкой мы обязаны О. Д. Чехович, любезно указавшей нам на существование в Душанбинской публичной библиотеке рукописи (№ 649) с сочинением *Маджма' ал-аркам* («Собрание цифр», лл. 1б—86б), в которой мы и обнаружили упомянутый текст трактата (лл. 87а—96а). Бухарский трактат по своему содержанию тесно связан с сочинением *Маджма' ал-аркам* и принадлежит перу того же автора, что доказывается общностью языка и стиля, а также тем, что автор неоднократно при употреблении специальных терминов в трактате отсылает читателя за их разъяснением к *Маджма' ал-аркам*. Сам автор называет трактат о чинах и званиях приложением (*таз'ийил*).

Автор *Маджма' ал-аркам* и трактата, к сожалению, не назвал своего имени, ограничившись лишь одним словом о себе: *мухаккар* («презренный»). Имеются основания считать автором Мирзу Мухаммада Бади'-дивана. В конце своих записей Шарифджан Махдум делает следующую ссылку на источник, откуда он переписал текст трактата:

¹ «Советское востоковедение», V, М.—Л., 1948, стр. 137—153.

² В. В. Бартольд, Сочинения, т. II, ч. 2, М., 1964, стр. 388.

«Маджма' ал-аркам Мирзы Бади'-дивана»; до сих пор эта небольшая приписка была единственным свидетельством об авторе трактата, на которое указал еще А. А. Семенов. Теперь в связи с находкой подлинника Бухарского трактата о чинах и званиях, мы получили второе, еще более убедительное доказательство авторства Мирзы Бади'-дивана: на полях душанбинского списка *Маджма' ал-аркам* (л. 16) дается пояснение к слову *мухаккар*, которым автор назвал себя: «Мухаммад Бади'-диван бин Мухаммад Шихабдин бин Мухаммад Улуг бин Мухаммад Риза-диван». Далее, на л. 56, также на полях, это имя повторяется с добавлением еще нескольких поколений родословной Бади'-дивана, которая восходит к Мирзе Тахур-дивану³. Родословная заканчивается словами: «Да будет доброе воздаяние от Аллаха им и их потомкам высшим и низшим». Там же, на л. 56, ниже дается примечание к слову «Мирза Тахур-диван»: «Предок автора». Как видно из родословной автора, он был потомственным диваном, т. е. довольно крупным чиновником бухарской канцелярии.

Многочисленная правка текста, зачеркнутые места, добавления на полях душанбинской рукописи характеризуют ее как авторский черновик. Известные нам два других списка сочинения *Маджма' ал-аркам*: ленинградский (датируемый 1805 г.) и ташкентский, переписанный, вероятно, в 1836 г., переписаны более аккуратно и правок в тексте не имеют; части текста, зачеркнутые в душанбинском списке, в них отсутствуют; наоборот, интерполяции душанбинского списка вошли в основной текст тех двух списков. (Текст Бухарского трактата как в ленинградском, так и в ташкентском списках полностью отсутствует.)

Публикация А. А. Семенова содержит лишь две трети текста трактата, так как в записях Шарифджана Махдума, переписанных через сто с лишним лет после душанбинского списка, отсутствует в общей сложности его треть. При сопоставлении обоих текстов выяснилось, что в рукописи, которой пользовался А. А. Семенов, не только отсутствовал конец трактата, но имелись пропуски в тексте. Теперь нам понятно, почему отдельные места текста остались неясными А. А. Семенову, о чем он сам неоднократно говорит в примечаниях. Наш подлинник позволяет восполнить недостающие в переводе А. А. Семенова части текста, а также выяснить или иначе осмыслить некоторые его места, не понятые А. А. Семеновым.

Так, например, А. А. Семенов оставил без перевода слово *кабخانه*, как непонятный термин (см. стр. 144 указ. работы А. А. Семенова). Наш текст (л. 89б) помог выяснить, что в слове пропущена первая буква; правильное его написание *кабخانه*, что значит «кладовая».

Следующее выражение *диван-и калан ва дафтар-и танабана* А. А. Семенов перевел как «великий диван и диван потанабных поступлений» (стр. 147), причем слово *дафтар* он заменил словом *диван*, без каких-либо оговорок. После сличения с подлинником выяснилось, что в этой фразе в списке Шарифджана Махдума есть пропуск. Полностью она читается так (л. 92а нашего списка): *диван-и калан ва дафтардар ва диван-и танабана*. Теперь ясно, что в распределении на-

³ В *Маджма' ал-аркам* особое место (лл. 56—6а) уделяется восхвалению личных достоинств Мирзы Тахур-дивана. В восточной части г. Бухары, у ворот Мазар-и Шариф находится мечеть Мирзы Тахур-дивана (см. карту г. Бухары в кн. О. А. Сухаревой, *К истории городов Бухарского ханства*, Ташкент, 1958, стр. 96).

личных поступлений ханства участвовало не два, а три чиновника: великий *диван*, *дафтардар* и *диван* потанабных поступлений.

Слово *عصايدار*, означающее «носитель жезла, посоха», А. А. Семенов, очевидно из-за неясного написания, принял за *عصايدار* и перевел его как «заведующий головными покровами» (стр. 150). О слугах, повязывавших головной убор, говорится в другом месте трактата (л. 95б).

Функции отдельных чиновников в нашем списке освещены полнее. Например, в списке, использованном А. А. Семеновым, говорится только об одной функции малого инака (стр. 149), в то время как у него имелись еще другие, в том числе такая важная функция, как хранение царских печатей (л. 93а).

У А. А. Семенова неполно освещены функции аталыка и неясен перевод соответствующего места, особенно в той части, где речь идет об орошении земель водами Зеравшана (стр. 145, прим. 43). При определении орошаемой территории опущены такие важные объекты, как Бухара и ее туманы. Что касается функций аталыка, то, согласно полному тексту трактата, он ведал всей орошаемой Зеравшаном территорией от Самарканда вплоть до Каракуля с его каналами — конечными ответвлениями Зеравшана. Он же был мирабом Руд-и шахра (магистрального канала Бухары) и *даругой*, охранявшим *рабаз* Бухары (л. 90а).

А. А. Семенов был вынужден оставить незаконченной начатую фразу (на стр. 147), поскольку текст в использованном им списке в этом месте обрывается. В нашем списке соответствующий текст приведен полностью: «Иногда вследствие какого-либо события посевы гибли и *ра'ийаты* были вынуждены переселяться. При этом большинство прежних порядков менялось. Ведающие этими делами по невежеству для удержания [*ра'ийатов*] совершали многочисленные оплошности. Следовательно, для того чтобы эти важные дела [правильно] разрешались, нужен человек знающий и верный. Ведь как хорошо сказано: „У шахов верными признаются три качества: мастерство, богатство и [чтобы] человек был осведомленный“.

Некоторые правители и государи советовались с областными мирабам и повелевали при распределении воды не оказывать предпочтения авторитетным лицам, владельцам *танхах*, *мутаваллиям* и *амлакдарам* перед другими. Справедливость — залог спасения и счастья на этом и на том свете. Притеснение обращается в путы [для притеснителя] в обоих мирах. Особенно важно помнить о Дне Воздаяния.

Если предполагается жалование военным, а *хараджа* на это недостаёт, то прибегают к чрезвычайным налогам, установленным благословенным законом, чтобы предотвратить задержку платы войску. Размеры чрезвычайных сборов зависят от достатка крестьян и прочего люда. *Хакимы* и сборщики должны наилучшим образом, как только смогут, распоряжаться оросительной водой земледельцев, выпасами скота и очисткой дорог от непокорных; должны проявлять заботу об ученых, *саййидах* и военных, чтобы порядок в государстве соответствовал закону и обычаю» (лл. 91б—92а).

Подтверждается правильность предположений А. А. Семенова, что слово *تيلگو* написано ошибочно и правильное его написание *بيلگو* «чек, берет» (стр. 141), что водораспределительных арок на Зеравшане у Кермине по контексту должно быть 21, а не 22, как написано в его тексте (см. прим. на стр. 145).

Ниже мы помещаем наш перевод той части трактата, которая в списке, использованном А. А. Семеновым, совершенно отсутствует. Кроме того, для полного представления о тексте Бухарского трактата о чинах и званиях и возможности его самостоятельного научного истолкования каждым, кто заинтересован в этой области, мы сочли нужным приложить факсимиле обнаруженного нами текста трактата.

Перевод:

«Есть четыре другие, должности, [носители] которых выходят из дворца пешком, но стоят близко к тем четверем, то есть малому *инаку* и другим ⁴. [Это] такие, как *курчи-баши*, который следит за исправным состоянием свинца, пороха, как сырого, так и готового; ему вверены [также] управление и функции *мираба* на некоторых каналах. *Уйдачи* по совету *накиба* следит за разделением во время войны нукеров ⁵ и войска по категориям, а также за исправностью службы при дворе и пр. *Каравул-биги* вместе с *каравулами* и сторожами охраняет и оберегает дороги так, чтобы какой-нибудь грабитель или лазутчик не проник в страну или в войско. Заведующий складом (*михтар-и тушак-хана*) (л. 95а) на деньги, получаемые от казенных угодий, приготавливает обмундирование и жалованье, потребные для военных.

Есть еще четыре должности, [носители] которых выполняют такого рода обязанности. Например, *шагавул* ведает приемом послов и других. *Тупчи-баши* высокого двора (*дарбар-и 'али*) охраняет высокий двор. *Мирахур-баши* заведует кормом, сеном и люцерной для государевых лошадей. *Шихна*, которого называют *миршабом*, ведает охраной предместий *вилаята* в позднее время.

Есть еще такие четыре должности, которые ниже упомянутых, как держатель плети (*чапукчи*), казначей (*хазаначи*), курьер (?) (*рисала-чи*) и *тпкнчи* ⁶.

Четыре должности, необходимые при войсковых [сборах], таковы: стоящий в арьергарде (*чандавул*), дозорный (*каравул*), проводник (*йулчи*) и разведчик (*джасус*).

Есть еще четыре должности, например: латник (*джибачи*), носитель колчанов (*садак-курчи*), носитель меча (*клич-курчи*) и ведающий обувью (*муза-бардар*). Обязанности каждого из упомянутых ясны и известны.

Существуют четыре должности, которые доверяются (л. 95б) достойным лицам; таковы *юзбаши* высокого двора, *амлакдар*, [а также] подносящий розовую воду и увеселитель (*муфаррих*). *Названы еще четыре должности: пятидесятник (*панджах-баши*) высокого двора, *арбаб*, *амин-и аб* и *мираб* некоторых каналов ⁷.

Есть еще четыре должности, стоящие ниже упомянутых, такие, как подносящий рукомойник (*афтабачи*), подающий полотенце, носящий сосуд с водой и носящий посуду.

⁴ Выше в трактате (л. 93а) перечисляются четыре должностных лица: малый *инак*, великий *михтар*, *диван-и саркар* и *дастарханчи*, которым иногда разрешалось выезжать из дворца верхом.

⁵ Иррегулярные войска.

⁶ Возможно, искаженное *тупангчи* — «стрелок».

⁷ Написано на полях.

*Существуют еще такие четыре должности: повязывающий чалму (*дастар-банд*), прикрепляющий украшение к чалме (*джига-банд*), приготавливающий табак для курения (*тамаку-саз*) и подносящий огонь, когда на то последует воля государя⁸.

Есть четыре должности, которые стоят выше упомянутых. Например, знаменосец (*туг-биги*), держащий зонтик над головою начальника (*шукурчи*), копьеносец (*найза-бардар*) и *куш-биги-йи джилау*⁹.

Другие четыре должности таковы: *кир-йарак*¹⁰, заведующий платьем (*бухча-бардар*), заведующие припасами (*анбар-дар*) и фруктами (*мива-дар*). Что касается *кир-йарака*, то он занимается закупкой необходимого для двора имущества.

Есть еще такие четыре должности, как надевающий седло (*зин-бар-дар*), носящий трон (*ауранг-бардар*), держащий поводья (*джилау-дар*) и выезжающий лошадей (*ра'из*).

Существуют еще четыре должности: проповедник (*ва'из*), малый *кукалташ*, *йасавул-махрам*¹¹ и ночной страж (*тун-катар*); обязанности каждого из них известны, поэтому их описание не приводится.

А еще имеются такие четыре должности, как *чухра-акаси*¹², *йасавул*, глашатай (*джарчи*) и *буйун-аталик*¹³. *Однако должности *йасавул-баши*, *джарчи-баши*, *даха-баши* и *насакчи-баши*¹⁴ обычно бывают у шиитов; а потому сунниты этих названий не употребляют¹⁵.

Есть еще четыре должности, а именно: *букавул*¹⁶ (л. 96а), *чухра-баши*, заведующий кладовой (*михтар-и рикаб-хана*) и подносящий блюда (*табак-чура*). Однако в наше время *михтар-и рикаб-хана* стал называться *шарбат-даром*.

Имеются еще такие четыре должности, как главный ювелир (*зар-гар-баши*), главный портной (*дарзи-баши*), глава строителей (*ми'мар-баши*) и глава столяров (*наджжар-баши*).

Есть еще такие четыре должности: *фарраш*^{17-баши}, факельщик (*маш'алчи*), главный *даруга* и главный скороход (*шатир-баши*).

Имеются еще четыре должности, стоящие ниже упомянутых, например, *фарраш*, землекоп (*бил-дар*), носящий *равийа*¹⁸ и повар (*таб-бах*).

Есть еще четыре служителя: тюремщик (*зинданбан*); *джилбан*, охраняющий людей от воров, разбойников на дорогах, мятежников и прочих; палач (*джаллад*) и надзиратель за пленными (*бандибан*).

У низших нукеров есть четыре степени, причем название чина с ними не связано, например: *махрам*, *йасавул*, *кара-аламан* и *каравул*. Конец приложения».

*⁸ Написано на полях.

⁹ Термин нам не известен.

¹⁰ Искаженное *кирак-йарак*, т. е. «нужный, годный».

¹¹ *Йасавулами* назывались низшие чины при дворе, докладывавшие правителю о просителях и подносившие их дары (В. В. Бартольд, Соч., т. II, ч. 2, стр. 396). *Махрам* — доверенный слуга, допускавшийся во внутренние покои.

¹² О термине *чухра* см. Р. Г. Мукминова, *Некоторые данные о термине «чухра» (по среднеазиатским источникам XVI в.)*. — «Труды АН ТаджССР», т. СХХ, Душанбе, 1960, стр. 139—145.

¹³ Термин нам не известен.

¹⁴ Чиновник, распоряжавшийся порядком наказания.

*¹⁵ Написано на полях.

¹⁶ Распорядитель ханской кухни.

¹⁷ *Фарраш* — слуга, расстилавший ковры, подметавший двор и т. д.

¹⁸ Большая кожаная бутылка для воды.

اینست که در این دنیا باطن و ظاهر اند و
 بیضا منصب علیا که راجع اسوای منصب حکام چهارده
 حکام آن منصبه است که اعلا آن شیخ الاسلام است که مرافق
 قاضی القضاة و عاقله آن است که منصب فاضل از قاضی
 است دیگر قاضی القضاة است که مرافق الیه و اولی
 که بری که مثل قاضی و فوق آن است که بری و فوق
 مرایسته و فوق قاضی است که مرافق الیه و اولی
 عسکره مرایسته دوم منصب مفتی است که اعلا آنرا علم
 لقب کرده اند که مفتوی فوق اشتغال دارند و دیگر مفتی
 عسکر است که مفتوی عسکریتیه می باشند خصوصاً
 وقت اشکر کشی باب یرد لایت و قس من الولا است بلکه
 نزد قس قاضی عسکر و مفتی عسکر و لایته قاضی و لایت
 مذکور از فرجه ازت من له الولا من غیر است که اولی

و سوم حضرت صاحب الزمان علیه السلام را از موقوفه نیکوکاران و خیرین
 جاری سازند و چهارم منقبت بر لب اگر چند می که درین
 وقت نهند از آنست بانه که اکثر اوقات خوشتر را
 صرف تعلیم طلبه سازند و چهارم آنست که محسوسه بپایان
 کرده اند حضرت علی الهادی علیه السلام اینها الایام یکم
 نسبت به آنست که حکومت جوین را از درون و بیرون موقوف
 جناب است که با آن غیر حکومت نیز نمهند و از درون و بیرون
 دوم تقیبت است که درستی و زینت و ترتیب کرد در وقت
 کتوف و مرور و تجاربه از مقدمه و خلفه و ارباب
 و از قلب کس که با خبر شده مناب مقام را بغیر مناب
 میکند از دیوم و در آن کلان است که خبایا بپایان آید
 لشکر موافق شرع شریف بجای می آید و چهارم عمل فیه
 محمد بن عبد الله

احب بپروان سكر و مد كورات ابو ح من اول الامم
 سويه و متساويان سكر و مخصوص نقشه ي است
 انچه از سكر از فايف الا نور تقويف با ن فته و صاع عمل
 ديكر است كه مخصوص منقضي د و منقضي نيت بلكه بركم
 عالمان و اديان و اور بكيه و غير ما مناسبت ميرال الوفا
 منسوب ميگردانند مثل مير اسد و قضي و قدير و قدير
 اما قضي اگر عالم يا سید باشند حساب بپروان شده بخارا
 شريف و خارج سكر موقوف است و مير اسد نيز اگر عالم
 يا سید باشند حساب سداد درون ريف بخارا نيز
 تا يك فرسنگي را يك كف كفات آن كند البته شريف است
 را تصددي محاسبه اوقاف كه دخل دار درون ريف
 بخارا نيز تا يك فرسنگي گردانده شده اما صد در را
 مقصد ي محاسبه بپروان اوقاف بپروان و از مد كورات

گردانیده شده است اما عمل اهل علم که بوقوف علیه کل
 می باشند کلاً ناال این قوم نیز صادم را شده و یوان کلاً
 که اصل دفاتر عالی است از تخریض و سبک و غیره بدارم
 منتشر است که مقصدی نوشتن انعام و حسنات
 است از جنبه و چوشتن و سربا و سایر التماس است
 سیوم دفتر دار است که صد دفتر کلاً از ارجح و
 انبات و غیره بدارم و صادم و یوان طایفه
 است که از اضر و او بوظیفه را از حواله بدار
 و تیر ما هر دو است و از اذغال و او و او موافق
 فرمایش سرکار عالی انجام بیده و نیز صادم کل
 دیگر است که یک است منتشر است که مقصدی نوشتن
 عنایت نامه و دعا و سلام و خواهش بفرموده است و
 غیره بدارم و دوم آن را بدار و او بدار و غیره
 و از اینها

از برای خود و او
 سید جمال خوار

بنوعه البجایات اگر خواند تفاقا روی دهد و مانند
 را بسته کرد و سیوم دیوان بخانه است که از آنکه
 امور و کجایم و جادش کرد از نوکرش و فقه از
 و جعل ادن و غیره نامر نوسه چهارم دیوان فوجیه
 که حاکم دفتر دار و دیوان طنابانه آورده را درستی
 کرده بودند دیوان توجیه نماید که توجیه از درستی
 سازد و چنانکه رفتار آورده و توجیه را در سابق بقعه
 شده بود و چهارم محل خود در حکمت که یکان کتاب در
 رسایکه که علما و فضلا و شعرا بمن له الولايت و هم
 قابض این کورت او مرانه به مرت کتابها کتابخانه
 دوم بخشی است که مقصدی جمع و فوج کتوالت
 عمارات و فرمانی یافته میر کار عالم سیوم ان السیانه
 ستر که از نویسن قبول و سپردار و یکی و نه

بعد از مسجود گردید و در کتابخانه

و زینها و چند قهوا و کمره بنده و کمره مارم و طبع و طبع
 و مغلای و یکم و داور و در کش و کش و کش و کش و کش
 سایر اسبابها و غیره که در این دیوان تو شکلی که در
 اجناسی که داخل خواص است که در این دیوان
 و غیره و چهارم و در این دیوان که در این
 مشرف خود و در این دیوان که در این
 از یکی و موضوع بیان کرده شد که در این
 دیوان که در این دیوان که در این
 چهارم و در این دیوان که در این
 جای معین و برای جویس دارند که از این
 که ترک آن آتی میگویند که پدری که در این
 پس و آنکه که تالیس پس و الیای چنان حقیقت و در
 حقیقت پدر و در این دیوان که در این
 که در این

و در این دیوان که در این
 و در این دیوان که در این
 و در این دیوان که در این

مراد که باشد ضبط در مای کار ای شرف از غرقه موقوف
 بطریق نوب و تعدیل است از غرقه نوب او و نه از هر
 صام که در ساعت و مناسکات و نوبت کار باشد و
 حد اول فرا که در موقوفات مای کار است به هر روز
 و در وقت که بخواهد است بیاید در روزی که از غرقه بیاید
 به شنبه و او در وقت ضبط به او نوبت به هر روز
 است و هر که بکشد مای کار است به هر روز
 و نوبت به هر روز است به هر روز است که در اینده
 از غرقه مای کار است به هر روز است که در اینده
 نوبت به هر روز است به هر روز است که در اینده
 به هر روز است به هر روز است که در اینده
 به هر روز است به هر روز است که در اینده
 به هر روز است به هر روز است که در اینده

Л. 90a

مع نور بگفتند و چار کار و غیره حصه به هندی و یک روای
 و ربع یک و او اب بتومان فرکام و تومان برآورد به
 که نلته احساس بخود ران و کلام و خصلت امیر آبادی
 تقسیم کرده رند و یک و اقی بتومان سلطان با و بهر
 پیر حصه به هندی که پنج مد که تقسیم کرده رند و یک و اقی
 ابر بتومان خوار و دو حصه به هندی و دو روای اب
 را بتومان کات و خف و حصه به هندی پنج مد که یک
 حسان الکاماته کمر دو نلته احساس خفوی بر دو یک
 و یک و او اب و یک یک روای ابر بتومان کات
 اجماع حصه به هندی و داخل پیمان به کور کام زهر
 که از اعلى کامها مواقی از خمر زرع حصه به
 کرده رند و یک و اقی ابر و دو شهر مکسر و ابر
 خوار و زاکم در هر حصه داخل و دو شهر به یک
 محمد خان

خسته امان شد و او انومان فرمود بر حصه سید ابراهیم
 و بعد از آن باز ده رواقی است بقدر آنکه از سید محمد
 گذشته میشود هر یک از آنکه سید ابراهیم را می دانست
 یک رواق و پنج رواقی است بر آنست که سید محمد
 و خسته امان یک رواقی است به نهمزاره قلعه و دو
 عازمی با دنان که به نهم و او را در سید محمد و دو
 رواق و پنج رواقی است بتومان خیر امان و تومان
 به نهم هفت رواقی است بقدر آنکه از سید محمد
 سید ابراهیم یک رواقی بگذارد سید ابراهیم و سید محمد
 به نهم و یک رواقی و پنج رواقی است امان
 و کول کلان حصه به نهم که امان تقسیم کرد
 انستقام با نهم و پنج رواقی که سید محمد
 به نهم و تقسیم مراب به اسبقه سید محمد که

از یازده رواق به نهم

قواکول این طرفه دست نعل محال و حکام و حیدان
 سایش و اندراج یافته بود فاسد جو آفت کش کام
 بنابر عادت از حوازی مزروعات روختی اباد و ده
 مندرین شده و رعایا راه نهر و جلا صهار کرده
 درین صورت اکثر اعیان پس تغییر یافته مقصدی ای
 اوربا وجود وصالت بنیان و بنیان پیش گرفته و
 گفته بود و آوردن اندکس از شصت مسلم مراد
 استعمالات اکام نامه و دولت گفته که سه هزار مسلم زود
 استر مال یا مردی بعضی از حکام و حوازی صاحب شده
 بمیران لایق توبه و انانیت و توبه و توبه
 ترجیح یازند رعایت و توبه و توبه و توبه و توبه
 بر دیگر با توبه و توبه و توبه و توبه و توبه
 و آخرت است حکم آماده گرفتاری و این است خصوصاً
 ۱۰۱۰

یوم الجوار اندیشه اولی است اگر وینده عاقل نظر است که
 خواجه بگویند و نموده به نفع و نفع هر یک حاصل کرده است که
 معطای شکر رفع نماید نه از حصه و چنانچه دار بودی از حق
 سایر فقو است مگر آنکه که چنانچه و عاقل ضابطه این امر است
 و با سعادتمندان و خلیه طرق متر و در این امر بسیار
 استعداده و سروده علمای و حکماء و سعادتمندان و این امر که نظام ملک داری بوی فو
 و لایق مروجان سواد
 اولی و دوم و دوازده کی که ضبط خواجه ولایت از
 مؤلف و چهار کتابه دفاتر بقیه رویت بقدره و کتاب
 را بسمت تو شکسته و غده ولایت با ملک دار بگویند فقط
 حاکم دیوان کلان و دفتر دار و دیوان طمانه کمال میبازد
 میرا بد فراکول بیکه مفوض به و انکاست سیوم بر و انکاست
 که یارقی من له الولايت بانرا اولی که هر جهت یافته به
 موافق فرمانش عاقل میسانند و در حکومت جمیع امور
 بیرونی که گفته شده است چهارم دادخواست که عرض

مملو من اهل الولاية مرسا نه وجواب از سلاطین
 حاصل کرده مملو من اهل الولاية مرسا نه وجواب از سلاطین
 رابعه از ايجازت مرسا نه وجواب از سلاطین
 مرام بجا رکاب می پازد و نیز صاهر محل بزرگ است قبول
 منیب بر میاید که از آن کوکلتاش است که تنصیف خبریانی
 از ولایت از دولت دشمن فکر و تردید اند و درستی جان
 باین است که کوکلتاش بکسر بزرگ خواران جان خود را
 رایجان پادشاه وقت توام دانسته فارغ نباشند و کم
 قوشش یکی کلان است که جماع صیاد و ادوات صید مثل
 قوشها، صیادان و سگهای تازی و غیره در تحت تصرف
 آن است سیوم عنای کلان است که عمل پادشاه را
 که شامل صیادان و ادوات است که جماع صیادان
 میباشند یا نه مرسا نه چهارم خواه کلان است که
 کلان صیادان

کلان اجای سہ است در بلخ و حرم سلطان و حرم پادشاه
 ماکولات و مہر سات حرم سلطان و غیرہ از ضرورتی
 باین است اما جای استادان اس حمار بوقی بیہ الوکات
 بہر کہ او رول شستی شود و حای بعض دارند اما اس مکتوب
 نہ کر شدہ سوار جماعہ اہل قلم بلکہ از اہل علم دول
 کلان فقط از دربار عالہ سوارہ می در آیند و چہار
 محفل و یکہ است کہ اندائیر مقول الخاقان ہستند و از در
 عالہ کا با بامرسلہ الولايت سوارہ میدر آیند مقام اس
 چہار بعد از کہ طعناش و فروش کا و عناق بلکہ فروتر
 ایستند کا از انداختن خود دست دوم اس مکتوب
 سوم اس دول اس کہ است چہارم اس دستار جو اس
 خدمت عناق خود و پاسبان صند و فی کہ مہر ملی
 در انبث خدمت مہر کلان است انبث دار کتوہ و

و اس اس اس اس

و نیز اگر از جای عرفیہ یاد کردیم
 اہل و یا خبر آن آورده ہستند و کہ
 اول اس مکتوب بہر است عناق
 سہ عناق مکتوب نامہ را
 کشا دہ ہر سلطان اس
 مکتوب بہر کہ مکتوب و فی کہ
 مکتوب

از ربع عشر و نصف عشر و میان و عشر و میان و نقطه
از اموال و نفود و موثر و غلات و مایه که کرده و نصف
مواقی و مایش و عشر و نصف ح که الولات رسانده است
و موان سر کار است که از خبر سر کار و عا ارا و ایا
و د کاکس که نیز غلق کا صیه شریفه دارد که همه کرده
و فخر و ری صرف لاوم شانه را چیلالام بجای بیارده و نیز
خواجات صند و خانه و غیره را رسا زد و در
متصدی که انید و سار خوان ش هر و گوشت نیمه قلی
کردن از برای شاد و نمودن بر الام و ستره امر و حرا و حرم
کی صیه بیارزد و چهارم و دگر است که کاما پادشاه
اجازت بنشیند و بنا بر صحت و شایسته است که بانه
منش و بوی بانی کلان که متصدی بوی نه سب و کمال که
عمارات نه و بکاد کلان که متصدی درستی و بنا خانه
از

پست نه تنها پست و اهل طرف و ملا طرف و ملا طرف
 و بدو تنی باشند و بطریق انبیا از فرایط طبعی و غیر
 بطریق کس و غیره و اینهاست که در این کتاب مذکور است
 خود چنانست که در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 و مختار بود و در هر دو اقسام و نیز چنانست که در این کتاب
 بطریق مذکور است و در این کتاب مذکور است که مذکور است
 سوره از در بار عالمی است و اینهاست که در این کتاب
 از اینهاست که در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 در بار عالمی است و در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 باقیم حکومت توانست که در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 که در این کتاب مذکور است و در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 را تصدیق است و در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 داشته و باید که اینهاست که در این کتاب مذکور است و اینهاست که
 انداخته و در این کتاب مذکور است و اینهاست که

و اما کس قدرت
 هم کورم

و نیز حکومت تو را حقان داد و میرا به از این پیر میرد
 و ششم اخوان کلا که در جلوی پادشاه ایستادند از پادشاه کرده
 و جب خیر شده بروانند و از میباشند حکومت و میر بد
 تو را کلام از مسلم را مفوض بان کرده شد است و
 صابر محمل و کمر سب که خط در بار میباده میرد ایستاد
 قوی بان چهار کس که خنای خود را بر میباشند سر ایستادند
 که درستی میر و دار و از غلام و بخت انار به پاد حکومت
 و میرا به بعضی انار را مفوض بان کرده شد است
 اوید چو تصدی صنف بصفحه اگران نوکر و سپاه
 در وقت حجاب به صورت نقیب و درستی در بار از پاد
 و غیر از این پاد و مثل و اول مکان که حق تو را انان و میر
 پاسبان و دید به راه پاد به راه پاد زنگه غارت کرد
 جاسوس در ولایت و یا بشکر راه نیامد و مثل متحرک

که خطا

علم حق و خود را بشناس که طالب آن شخص و شفع []
 علیه قلم خور کرده است نه به نام او بگوید و عقد صحایب است
 اجاد و عشرات ما خود از این بیهوشی است تا آن طریقه که آشفته
 احاد که از یک تا نه است بنظرات اصحاب است از حضور
 و بنظر و وسطا و در میان عشرات که از ده تا
 بود و با بعضی از اسما و الامم انکشته
 را خضر نام است دوم آن بنظر است علی بن ابی طالب
 و مات و الوف ما خود از این بدست جب مرگشته با طریقه
 وضع مات خضر و بنظر و وسطا به سیر می است
 و وضع الوف که از یک تا نه است بهر است بسیار و بسیار
 به سیر می است باید دانست که واحد موضوع است
 برای خضر ما آن که وضع کرده شود خضر را در کف
 و نشان را با رکف که وضع کرده شود خضر و خضر را

او را در حق و از کف است
 او را در حق و از کف است
 که از یک تا نه است
 نه است

در

در کف از برای امانده و نطقه همراه که وضع کنند در کف
 خضر بنصر و وسط را اما در عقد بنده در کف همراه
 که سه پشت قریب پنج پشت است و از برای ابرو رفیع
 خضر کند و از برای خضر رفیع بنصر سازد و نیز و نیز
 در رفیع وسط و عقد بنصر حلقه سازد و از رو
 برای سینه وضع خضر در کف بطریقه سازد که
 ابعده از اصل پشت باشد تا که آلتان بنار و بوجه
 در حال متوجه کنند است اس اس اس اس اس اس
 بنده و بت و از برای ثمانیه وضع بنصر در کف نیز
 بطریق کور سازد تا که آلتان بنار و بت و از
 تسه وضع وسط در کف نیز بعنوان کور سازد
 پس نام شد احاطه نقش اصابع و از برای شش و وضع
 کنند باطن ریس انگشت سبابه را بر مفصل اول انگشت

Л. 97a

